

รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

การสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนามาตรการและกรอบการดำเนินงานเชิงสถาบันเพื่อสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม”

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ ห้องกิ่งเพชร โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ

คณะวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑) ผศ.ดร. กรกรณ์ย์ ชีวะตระกูลพงษ์	หัวหน้าโครงการวิจัย
๒) ดร. ภาณุทัต สัชฌะไชย	นักวิจัย
๓) ดร. ธาณี ชัยวัฒน์	นักวิจัย

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วง ๕ - ๖ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายในประเทศและภายนอกประเทศ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ปัจจัยภายในประเทศ อาทิ ปัญหาการขาดแคลนระดับแรงงาน ค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น ทำให้การแข่งขันทางด้านต้นทุนการผลิตของประเทศไทยมีความสามารถลดลงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น รวมทั้งปัญหาการขาดวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยเพิ่งเริ่มมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการออกไปลงทุนในต่างประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการลงทุนในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และกำหนดให้การลงทุนขาออกเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของ BOI ในร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุน ในระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการลงทุนของ BOI ยังคงจำกัดอยู่ที่การให้ข้อมูลแก่ผู้ลงทุน โดยยังไม่มียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการลงทุน นอกจากนี้แล้ว ยังไม่มีการออกแบบนโยบายในการช่วยเหลือหรือสร้างแรงจูงใจในการออกไปลงทุนสำหรับ SMEs โดยเฉพาะ

หน่วยงานที่มีการระบุแผนสำหรับการออกไปลงทุนในต่างประเทศของ SMEs โดยเฉพาะ พบได้ในแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ระบุไว้เป็นกลยุทธ์ด้านหนึ่งของยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้ข้อมูลมากกว่าการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการเสนอแรงจูงใจในการออกไปลงทุน อีกทั้งยังขาดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนในการสร้างความสำเร็จให้กับกลยุทธ์ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และประเมินนโยบายและมาตรการสนับสนุนการลงทุนของไทยโดยตรงในต่างประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย

๒. เพื่อศึกษา ...

๒. เพื่อศึกษาและประเมินการต้องการความช่วยเหลือเพื่อการของลงทุนในต่างประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
๓. เพื่อศึกษาและประเมินนโยบายและมาตรการสนับสนุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมลงทุนในต่างประเทศของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างน้อย ๒ ประเทศ
๔. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการช่วยเหลือสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

วิธีการศึกษา

การศึกษาแบ่งเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ
๒. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน
๓. การออกแบบและเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษา : (ก) ปัญหาและอุปสรรคจากการออกไปลงทุนในต่างประเทศ

อุปสรรคและปัญหาภายในประเทศ

- การขาดข้อมูลการลงทุนและข้อมูลธุรกิจเชิงลึกในประเทศที่ต้องการหรือสนใจไปลงทุน
- การจับคู่ทางเศรษฐกิจ (Business Matching) ที่จัดโดยภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน
- การขาดความเข้าใจในตลาดท้องถิ่นอย่างแท้จริงของ SMEs ไทย
- การขาดการสื่อสารระหว่างภาครัฐและ SMEs ถึงความสำคัญของการออกไปลงทุนในต่างประเทศ
- SMEs ไทยยังไม่มี ความเข้มแข็งพอ
- อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จะนำไปใช้ลงทุนในต่างประเทศ
- ในภาคการผลิตมีข้อจำกัดจากโครงสร้างหรือระบบการบริหารที่ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และถึงแม้จะมีภาครัฐให้การสนับสนุน ความช่วยเหลือที่ภาครัฐให้มักจะไม่ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน
- ในภาคบริการ เอกชนมีความสนใจที่จะไปลงทุน แต่ไม่ค่อยได้รับความสนใจจากภาครัฐเมื่อเปรียบเทียบกับภาคผลิต

อุปสรรคและปัญหาภายนอกประเทศ

- ปัญหาเรื่องกฎหมายภายในประเทศของประเทศผู้รับลงทุน
- โครงสร้างพื้นฐานในประเทศผู้รับลงทุนไม่พร้อมหรือไม่เหมาะสมกับความต้องการของธุรกิจ
- ความขัดข้องในการติดต่อประสานงานของหน่วยงานไทยในต่างประเทศ
- ข้อจำกัดของ SMEs ไทย คือปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและมีหุ้นส่วนทางธุรกิจที่ดี

ผลการศึกษา : (ข) ความต้องการนโยบายส่งเสริมการออกไปลงทุนในต่างประเทศสำหรับ SMEs ของผู้ประกอบการไทย

๑. แรงจูงใจทางภาษี ควรมียุทธศาสตร์ลดหย่อนภาษีจากการนำสินค้าไปแสดงในต่างประเทศ
๒. ความช่วยเหลือทางด้านทุน ควรมียุทธศาสตร์ให้กู้เงินโดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำสำหรับ SMEs ที่ต้องการไปขยายกิจการในต่างประเทศ เนื่องจาก SMEs ของไทยไม่สามารถกู้ยืมเงินในประเทศนั้นๆ ได้
๓. ความช่วยเหลือด้านข้อมูล ควรมียุทธศาสตร์ให้มีหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและเข้าใจข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจได้ง่ายขึ้น และควรจะเป็นข้อมูลเชิงลึกที่ไม่สามารถหาได้เองทั่วไป นอกจากนี้แล้ว ควรมีการให้ความช่วยเหลือทางด้านที่ปรึกษาทางกฎหมาย
๔. ความช่วยเหลือด้านการบริการสนับสนุน ควรมีการให้ความช่วยเหลือด้านสถานที่หรือพื้นที่สำหรับสำนักงานชั่วคราวในประเทศนั้นๆ เพื่อช่วยลดต้นทุนให้ผู้ประกอบการ
๕. การสร้างเครือข่ายกับบริษัทขนาดใหญ่ โดยภาครัฐควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้กลุ่ม SMEs ไทยมีการสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็ง และเมื่อไปลงทุนในต่างประเทศ กลุ่มเหล่านี้จะสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

ผลการศึกษา : (ค) การออกแบบหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการออกไปลงทุนสำหรับ SMEs ของประเทศไทย

แนวทางการเสริมสร้างการประสานงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก สามารถจำแนกหน่วยงานเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. หน่วยงานหลัก ๒ หน่วยงาน ได้แก่

๑.๑ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- วางแผนยุทธศาสตร์และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามแผนพัฒนา SMEs และสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อพัฒนาศักยภาพของ SMEs ไทย
- ตั้งเป้าหมายให้เกิดการลงทุนขาออกของ SMEs รวมทั้งคัดเลือกและให้การสนับสนุน SMEs ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น
- มีอำนาจและความสามารถในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และมีเป้าหมายในการส่งเสริมการลงทุนอย่างชัดเจน

๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

- ทำหน้าที่สนับสนุนเกี่ยวกับการลงทุนขาออกไปยังต่างประเทศ และมีเครือข่ายของหน่วยงานที่ใกล้เคียงกับ BOI ของประเทศต่างๆ
- ดำเนินการให้ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเชิงลึกของประเทศเป้าหมายที่จะไปลงทุน รวมทั้งการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา การให้คำแนะนำทางด้านสิทธิประโยชน์ และการจัดงานสัมมนาหรือดูงานต่างประเทศภายใต้เครือข่ายและความเชี่ยวชาญที่ BOI มีอยู่

- ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือในระดับรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศเป้าหมาย เพื่อสร้างความร่วมมือในระดับ BOI ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. หน่วยงานสนับสนุน ๕ หน่วยงาน ได้แก่

๒.๑ กรมสรรพากร ทำหน้าที่ในการพิจารณามาตรการทางด้านภาษีและกระบวนการภาษี ให้มีประสิทธิภาพ

๒.๒ ธนาคารพาณิชย์ ทำหน้าที่ในการสนับสนุนทางด้านเงินทุนกับ SMEs โดยต้องมีความร่วมมือกับ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการคัดเลือก SMEs ที่มีศักยภาพในสอดคล้องกัน ทั้งผลประโยชน์ที่ตกกับประเทศและผลประโยชน์ของธนาคารพาณิชย์เอง

๒.๓ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในฐานะของผู้กำกับดูแลการไหลเข้าออกของเงินทุน รวมทั้งการจัดการ เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินสกุลต่างๆ ที่มีการลงทุนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๔ สภาหอการค้าไทยและสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางของการลงทุนขาออกของ SMEs และมาตรการภาครัฐที่จำเป็น นอกจากนี้ยังอาจเข้าไปอยู่ในระดับของ การเป็นสมาคมที่เลี้ยง

๒.๕ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ในฐานะของหน่วยงานที่ดูแลการประกอบกิจการ ดันทางของ SMEs โดยอาจมีหน้าที่ในการสนับสนุนการให้ข้อมูล รวมทั้งทิศทางการพัฒนาของธุรกิจ แต่ละประเภทที่ออกไปลงทุนได้ นอกจากนี้ ยังต้องเป็นหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาในเรื่องมาตรฐานและระเบียบ ทั้งทางด้านการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศต่างๆ

นางสาวภาวิณี ธนศรีวัฒนา

นิติกรปฏิบัติการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดี
และประเมินราคาทรัพย์สิน

ผู้รายงาน